

MÖ 1200 civarında Batı Anadolu'da bilinen yerleşim yerlerin işaretlendiği Google Earth görüntüsü.

Luvi Kültürünü Haritaya Yerleştirmek

MÖ 1200 civarında, Troya Savaşı sırasında, Türkiye'nin batısı gelişmekte olan yoğun bir yerleşim ağıyla kaplıydı. On iki yıl önce başlamış ve henüz yayınlanmış kapsamlı bir çalışma bizi bu sonuca ulaştırmaktadır.

Zürih, İsviçre, 31 Ağustos 2022 – İsviçreli ve Türk arkeologlardan oluşan bir ekip 33 kazı ve 30 arkeolojik araştırmanın sonuçlarını değerlendirdi ve bu araştırma sonuçlarına dayanarak, en az 1000 yıl ve bazı durumlarda 5000 yıl boyunca iskân edilmiş, 477 büyük yerleşim yeri belirledi. Çalışmaya dair bilimsel yayın bugün yayınlandı. Yayına eski yerleşim yerlerini gösteren katlanabilir bir topografik harita eşlik ediyor. Batı Anadolu, Orta ve Geç Tunç Çağı'nda (MÖ 2000-1180) siyasi ve ekonomik açılarından, şimdiye kadar önemsiz bir bölge olarak kabul ediliyordu.

Yeni araştırma, 2016 yılında yayınlanan ve bölgedeki yerleşimleri, daha önce büyük ölçüde göz ardı edilen – kendi dili ve yazısına sahip – Luvi kültürü ile ilişkilendiren teoriyi doğrulamaktadır.

Türkiye'nin kuzeybatısında, Çanakkale Boğazı'nın girişinde, MÖ 1190 ile 1180 yılları arasında bir düşman akınına kurban giden efsanevi şehir Troya yatmaktadır. Homeros'a göre, Miken küçük krallıklarından oluşan birleşik bir ordu Troya ve Troya ile müttefik olan komşularına karşı savaşmıştı. Homeros her iki taraftaki birlikleri listelemiştir. Troya tarafında, kuzey Yunanistan'daki Vardar nehrinden, Trakya ve Anadolu'nun tüm Ege kıyılarına kadar uzanan, devasa bir coğrafi alandan gelen birlikler bulunuyordu. Bununla birlikte, bu bölgelerin o dönemdeki kültürleri şimdiye kadar sistematik olarak neredeyse hiç kaydedilmemiştir. Mevcut çalışmanın arkasındaki bilim adamlarına göre bu durum, Tunç Çağı kültürlerinin ani çöküşüne yol açan olaylar zincirinin bugüne kadar tatmin edici bir şekilde açıklanamamış olmasına da katkıda bulunmuş olabilir.

Araştırmacılar Eberhard Zangger, Alper Aşınmaz ve Serdal Mutlu, bir coğrafi bilgi sistemi (CBS) kullanarak, Orta ve Geç Tunç Çağı yerleşim yerlerinin her biri için 30 fizyo-coğrafi faktörü dikkate alıp, dönemin insanların iskân için hangi yerleri tercih ettiklerini belirleyebildiler. Verimli tarım arazilerine ve içme suyuna yakınlığın özellikle önemli olduğu anlaşılmaktadır. Yerleşimlerin üçte birinin iç kısımdan geçen olası bir yola uzaklığı dört kilometreden daha azdı. Maden yatakları bölgede bol miktarda bulunuyordu, ancak madenlerin yerleşim düzeni üzerinde etkisi gözlenmemektedir.

Jeoarkeolog Eberhard Zangger şöyle diyor: “Kuzeydoğu Akdeniz’deki Geç Tunç Çağı kültürleri hakkında bugün bildiklerimiz Yunanistan’daki Mikenlere ve Orta Anadolu’daki Hititlere büyük önem atfediyor. Bu iki güç merkezi arasında yaşayan insanlar hakkında ise, hâlâ çok az şey biliyoruz. Çoğunluğu Türkçe yayınlanan bireysel çalışmaların kapsamlı bir değerlendirmesi ve sentezi ile o dönemdeki Batı Anadolu’nun daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmayı umuyoruz.”

Araştırmacılar çalışmalarının olası sonuçlarını ele almaktan çekinmiyorlar. Araştırmacılara göre, Anadolu’nun batısındaki küçük devletlerin MÖ 1192 civarında, Hitit Krallığı’nın iç kargaşa nedeniyle zayıfladığı dönemden yararlandıkları ortaya çıkıyor. Batı Anadolu devletleri askeri bir ittifaka girerek ve gizlice bir donanma kurarak Kıbrıs’ı Hitit kontrolünden kurtarmayı amaçladılar. Bunu hızlıca başardıktan sonra, kuzey Suriye kıyılarındaki Hitit müttefiklerini zayıflatmak için akınlarına devam ettiler. Bu istilalar dizisi, sonunda Hitit İmparatorluğu’nun tümüyle çöküşüne yol açtı. Öyleyse, o dönemin istilalarının atfedildiği, bugüne kadar esrarengiz kalan Deniz Halkları’nın ardında Batı Anadolu’daki küçük devletlerin ittifakı gizlenmektedir.

Kaynak

www.archaeolingua.hu/category/series-minor

Rita Kovacs (kovacsr@archaeolingua.hu)

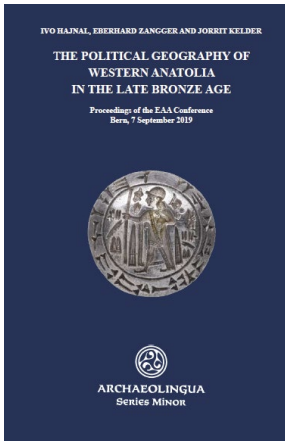
İletişim

Serdal Mutlu

Luwian Studies, Zurich, Switzerland

Tel. +41 44 250 74 90

info@luwianstudies.org

Middle and Late Bronze Age Western Asia Minor: A Status Report

Eberhard Zangger, Alper Aşınmaz ve Serdal Mutlu

In: *The Political Geography of Western Anatolia in the Late Bronze Age*, edited by Ivo Hajnal, Eberhard Zangger, and Jorrit Kelder, 2022
Archaeolingua Series Minor 45, 39–180
Archaeolingua, Budapest
ISBN 978-615-5766-54-1